

Kristiina Golan
Psykiatrian
erikoislääkäri, eMBA
Johtava psykiatri,
Mehiläinen
SELYn hallituksen
jäsen

Vahva professio on myös yksityislääkärin turva

Lääkärikollegioon kohdistuu valtava paine. Luottamus terveydenhuoltoon on heikentynyt, eivätkä kriisipuheet hälväne itsestään. Poliittiset tahot pyrkivät viemään läpi omia agendojaan, ja vaikka perusteita säästö- ja muille toimille voi olla helppo ymmärtää, voivat toteutustavat olla katastrofaalisia. Vastakkainasettelun lisääntyessä ovat myös asiantuntijatehtävissä toimivat kollegat joutuneet monelta taholta tulevan painostuksen kohteeksi.

Lääkäriliiton tärkein tehtävä lääkärikunnan etujen ajamisen ohella on puolustaa potilaiden asemaa. Nämä tehtävät eivät ole sidoksissa kulloinkin valitsevaan poliittiseen ilmapiiriin tai hallituspohjaan. Kliinisen päätöksenteon, tutkimuksen tai opetuksen edellytykset, tai riippumattomuus kulloisestakin rahoitus- tai poliittisesta järjestelmästä, eivät kuitenkaan ole betonoituja lainsäädäntöön.

Lääkäriliiton valtuuskunta tuomitsi julkilausumassaan 12/2021 terveydenhuollon asiantuntijoihin kohdistuvan painostuksen. Myös eurooppalainen lääkärijärjestö CPME otti vastikään kantaa lääkärin kliiniseen autonomiaan, jota poliittiset ja taloudelliset intressit eri tavoin horjuttavat.

Oman erikoisalani resurssit hukkuvat hyvää tarkoittaviin viranomaisvelvoitteisiin. Psykiatri ottaa kantaa vanhemmuuteen, adoption ja lapsettomuushoitoihin, kouluvalmiuksiin, identiteettiin ja opiskeluihin soveltuvuuteen, ajokykyyn, ampuma-

aseiden hallussapitoon, rikosepäilyihin, uhrin kokemuksiin, syytetyn oikeudenkäyntikyvykkyyteen, syyntakeisuuteen ja oikeustoimikelpoisuuteen. Psykiatriin lausuntoja halutaan asuntohakemuksiin, työnhakuun, ammattivaatimuksiin ja vuorotyöhön, elinsiirtoihin, elinten

luovutuksiin sekä lihavuusleikkauksiin. Eläkelaitokset vaativat lausuntoja psykoterapiasta, toimintaterapiasta, musiikki-, kuva- ja ratsastusterapiasta,

neuropsykologisesta kuntoutuksesta ja lääkekorvattavuuksista, sairauslomista, kuntoutusetuuksista, ammatillisesta kuntoutuksesta, osa-aika- ja työkyvyttömyyseläkkeistä. Psykiatriin aika menee papereihin, ei potilaiden kohtaamiseen.

Maailmalla on toki paljon vakavampiakin esimerkkejä siitä, mitä voi tapahtua, jos lääkärin autonomia ohitetaan. Yhdysvalloissa lääkärit ovat joutuneet osallistumaan kuolemanrangaistusten täytäntöönpanoon; esimerkiksi psykiatri hoitamalla potilas psyykkisesti riittävän hyvään kuntoon ("fit for execution"). Venäjällä Putinin hallinnon vastustajia suljetaan pakkohoitoon psykiatrisiin sairaaloihin.

Jos juristille tai poliittiselle päätöksentekijälle antaa mandaatin linjata lääkäriyden ytimessä olevia tehtäviä, seurannaisvaikutukset voivat olla arvaamattomia.

Lääkärikunnan yhtenäisyys ja vahva, rohkeasti ääntään käyttävä kollegio on suoja mielivaltaista tai asiantuntematonta poliittista ohjausta vastaan. Yksityisen ja julkisen sektorin vastakkainasettelu on vaarallista. Eri sektoreilla työskentelevien kollegoiden työpanoksen arvottaminen epäoikeudenmukaisesti uhkaa kokemusta yhtenäisestä liitosta, joka huolehtii jokaisen jäsenensä eduista, yhteisen arvopohjan eteen toimien. Kärjistävä ja äänekäs keskustelu nakertaa railoa kollegion sisälle.

Yksityislääkäri, käytä ääntäsi Lääkäriliiton valtuuskunnan vaaleissa. Jäsenedet ja mahdollisuus osallistua terveyspoliittiseen keskusteluun eivät välttämättä tunnu juuri sinulle relevanteilta, mutta yhteistyö yli sektorirajojen on edellytys vahvalle kollegiolle. Yhtenäisyyden katoaminen, yksityissektorilla toimivien vaikeneminen ja yhteisten arvojen murentuminen voivat muuttaa lääkäriyttä tavoilla, joita emme edes pysty kuvittelemaan.

” Lääkärikunnan yhtenäisyys ja vahva, rohkeasti ääntään käyttävä kollegio on suoja mielivaltaista tai asiantuntematonta poliittista ohjausta vastaan.